

ΥΠΟΤΙΤΛΟΙ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΩΝ

Τηλέμαχος (ή Χατζητηλέμαχος) Θεοχάρους (1868-6/1/1958), που είχε τον τίτλο του «*αναγνώστου*» στην εκκλησία του Αρχαγγέλου Μιχαήλ στην Κερύνεια. Έξεδωσε στη Λευκωσία το 1895 τρεις θρησκευτικού περιεχομένου φυλλάδες, για το θρήνο και την ανάσταση του Χριστού. Το 1909 τυπώνει στην Κερύνεια ακόμα ένα φυλλάδιο με θρήνο της Παναγίας και επανεκδίδει το 1925 το θρήνο της Παναγίας και το τραγούδι της αναστάσεως. (Αρχείο Θεοφάνης Χατζηκωστή).

Η νότια πλευρά των δυο μεγάλων σπιτιών του Χατζητηλέμαχου Θεοχάρους στο κέντρο της Κερύνειας, όπως διατηρούνται σήμερα στην κατεχόμενη Κερύνεια. Στη δεύτερη φωτογραφία η μεγάλη είσοδος, κάτω από το παράθυρο, ήταν το μαγαζί στο οποίο εξασκούσε το επάγγελμα του υποδηματοποιού και είχε τη συλλογή από τις άγιες εικόνες του. (Αρχείο Σπύρου Αρότη).

Κύριλλος Παυλίδης (1870-1950), δάσκαλος αρχικά και ένας από τους κορυφαίους πατέρες της κυπριακής δημοσιογραφίας στη συνέχεια, με την προτροπή του οποίου εξέδωσε ο Χατζητηλέμαχος Θεοχάρους τις θρησκευτικές φυλλάδες του το 1895. (Αρχείο Ρίτας Παυλίδη-Κότσοπα).

Ο ΘΡΗΝΟΣ

ΤΗΣ

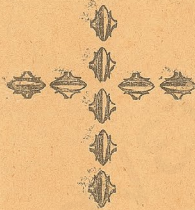
ΥΠΕΡΑΓΙΑΣ ΔΕΣΠΟΙΝΗΣ ΗΜΩΝ ΘΕΟΤΟΚΟΥ
ΚΑΙ ΔΕΙΓΜΑΤΕΩΣ

ΜΑΡΙΑΣ

ΥΠΟ

ΤΗ ΔΕΜΑΧΟΥ Θ. ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ

ἐκ Κωνσταντίας.

ΕΝ ΚΥΡΗΝΕΙΑ (ΚΥΠΡΟΥ)
ΤΥΠΟΙΣ «ΡΑΓΙΑ»

1909

Ο ΘΡΗΝΟΣ
ΤΗΣ ΥΠΕΡΑΓΙΑΣ ΔΕΣΠΟΙΝΗΣ ΗΜΩΝ
ΘΕΟΤΟΚΟΥ ΚΑΙ ΔΕΣΠΟΤΕΟΥ ΜΑΡΙΑΣ

Ἄρχοντες ἀγροικήσατε ὅς' εἴθε συναγμένοι
ἀκούσατέ μιν γραφήν νέαν ιστορημένη.
Καὶ πρῶτον πῶς εὐρέθη καὶ πῶς ἐμελετήθη
πῶς ἐπροδώθη ὁ Χριστὸς καὶ πῶς ἐκατακρίθη.
Ἀρχιερεῖς καὶ γραμματεῖς κ' ἔλοι οἱ Φαρισαῖοι
καὶ οἱ νομοδιδάκταλοι κ' ἔλοι τους οἱ Ἑβραῖοι.
Αὐτοὶ Χριστοῦ ἐφρίαξαν κείνα κ' ἐμελετήσαν
γιὰ νὰ σταυρώσουν τὸν Χριστὸν τὴν γνώμην τους ἐστήσαν.
Ὅποιος προδώσῃ τὸν Χριστὸν χρήματα νὰ τοῦ τάξουν
καὶ ἐγγυεῦαν ἀφορμὴν μὲ τὸν καιρὸν νὰ πράξουν.
Ἀπὸ τῶν μαθητῶδες τοῦ εὐρέθη ἡ κίττα
καὶ ἐπροδώθη ὁ Χριστὸς γιὰ τὴν φιλαργυρία.
Σήμερον μαυρὸς οὐρανὸς, σήμερον μαύρ' ἡμέρα
σήμερον ἐσταυρώσασσι τῶν πάντων Βασιλεῖα.
Σήμερον ἔβαλαν βουλήν οἱ ἄνομοι Ἑβραῖοι
οἱ ἄθεοι καὶ τὰ σκυλλὰ οἱ τρεῖς κκτηραμένοι.
Ὡς ἦτο πρόπον καὶ τιμὴ δῶρα νὰ ἐτοιμάσουν
συμβούλιον εἶγον οἱ δολεροὶ διὰ νὰ τὸν πιάσουν.
Ὅλοι ἐσυμβουλεύοντο διδάσκαλοι οἱ πρῶτοι
χρήματα ἔταζον πολλὰ νὰ εὐρωσι προδότην.
Μὲ δολερὸν συμβούλιον ἐστήσαν τὴν παγίδα
καὶ πιάσαν τὸν δολερὸν ἀπόστολον Ἰούδα.
Ἐκεῖνος τὸν ἐπρόδωσε καθὼς εἶνε γραμμένον
καὶ ἐπληρώθη τὸ ρηθὲν τὸ πάλιν λεγομένον.

Το εξώφυλλο και η πρώτη σελίδα του *Θρήνου της Παναγίας* του Χατζητηλέμαχου Θεοχάρους (Αναγνώστου), που εξέδωσε στην Κερύνεια το 1909. (Αρχείο Ρήνας Κατσελλή).

Ο Χατζητηλέμαχος Θεοχάρους (1868-6/1/1958), με τη γυναίκα του Σουσάννα (1880-28/7/1954), σε φωτογραφία της δεκαετίας του 1940. (Αρχείο Μελίνας Αρότη-Κώστα).

Ο εγγονός του Χατζητηλέμαχου και της Σουσάννας, Σπύρος Αρότης, σε μια επίσκεψη/προσκύνημα στον τάφο τους, όπως διατηρείται σήμερα στο κοιμητήριο της κατεχόμενης από τα τουρκικά στρατεύματα Κερύνειας. (Αρχείο Σπύρου Αρότη).

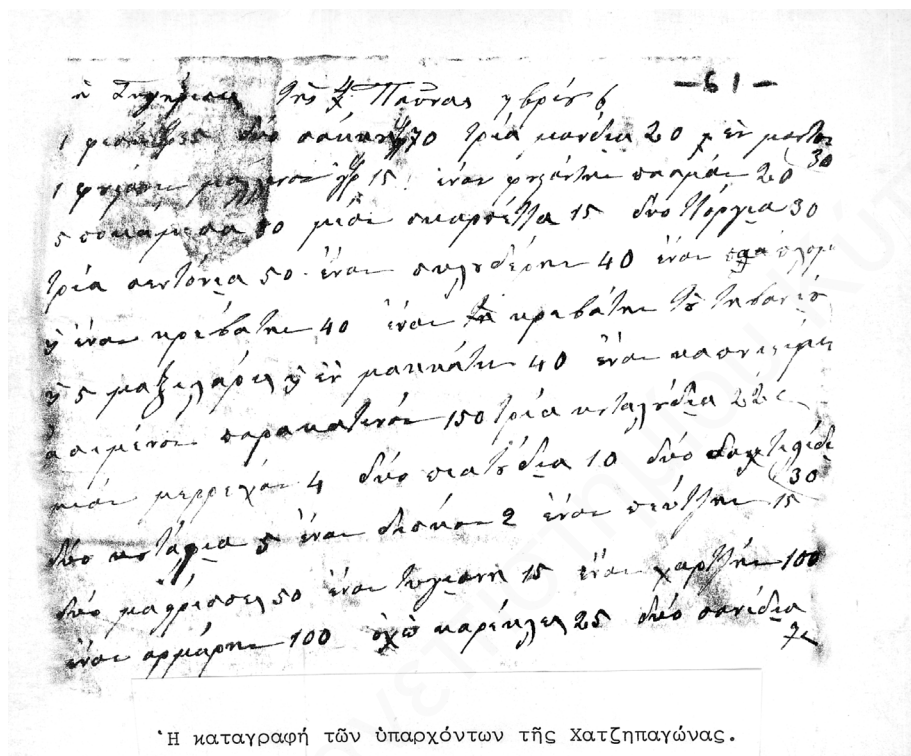
Η εκκλησία του Αρχαγγέλου Μιχαήλ στην Κερύνεια, γερά θεμελιωμένη στον ομώνυμο βράχο και το εσωτερικό της εκκλησίας όπως διατηρείται σήμερα, κάτω από την παράνομη κατοχή του τουρκικού στρατού, που τη μετέτρεψε σε μουσείο. (Αρχείο Ρήνας Κατσελλή).

Το Τετράδιο Σάββα Ιωαννίδη, 1855, όπως το εξέδωσε ο Λαογραφικός Όμιλος Κερύνειας το 1973. (Αρχείο Ρήνας Κατσελλή).

Ο παπά Γιάννης Παφίτης (ή Παπαϊωάννης Αντωνίου), που έκδωσε φυλλάδιο με τα παθήματα και την ανάσταση του Λαζάρου στην Κερύνεια το 1902. (Αρχείο Αλέκου Παπαϊωάννου-Ράλλη).

Κάτω, «Οι συγύριες» (τα υπάρχοντα), της Χατζηπαγώνας, όπως καταγράφονται στο Τετράδιο Σάββα Ιωαννίδη, 1855. (Αρχείο Σάββα Χρίστη).

ΣΥΛΛΟΓΗ ΠΟΙΗΜΑΤΩΝ

ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ Ι. ΤΖΑΝΕ (ΔΙΑΜΑΝΤΗ)

ΕΚ ΚΑΛΑΜΟΝ

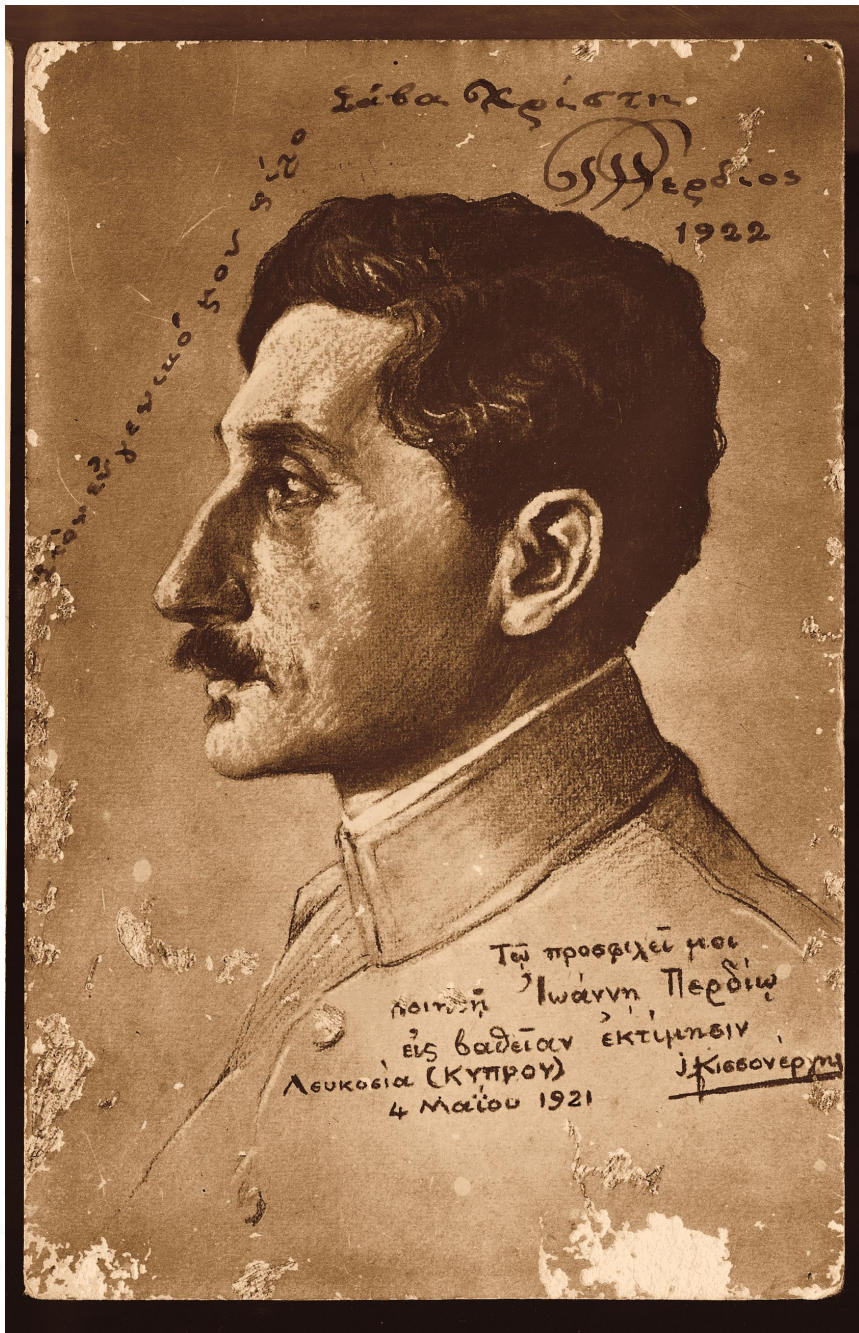
ΕΝ ΛΕΥΚΩΣΙΑ

1912

ΤΥΠΟΙΣ "ΠΑΡΝΑΣΣΟΥ", Κ. Χ. ΗΣΥΧΟΥ
DEPARTMENT OF
ANTICQUITIES
CYPRUS

18 1794. C.

Το εξώφυλλο μιας από τις συλλογές ποιημάτων του καλλιτέχνη ανδρικήλων (κουκλοθεάτρου), Διονυσίου Ι. Τζάνε (Διαμάντη), που βρίσκεται στη βιβλιοθήκη του Αρχαιολογικού Μουσείου στη Λευκωσία. (Με την ευγενή παραχώρηση του Αρχ. Μουσείου Λευκωσίας).

89. Ο ποιητής Ιωάννης Περδῖος με ιδιόχειρη αφιέρωση στο Σάββα Χρίστη. Σκίτσο του Κισσονόρου. (αρχείο Δώρου Χρίστη-Ιγερινού)

Ο Ιωάννης Περγίος (1881-1930), που το 1922 σε τελετή για τα δεκάχρονα της εφημερίδας του *Μαστίγιον*, κάλεσε και λαϊκούς ποιητές/ρημαδόρους που τότε τους αποκαλούσαν *ποιητάρηδες*, οι οποίοι σύνθεσαν και απαγγείλαν ποιήματά τους ειδικά για την περίπτωση. (στίχο Κισσονέργη, αρχείο Σάβα Χρίστη).

Λ

Ποιόν ἀωοκούμωσι, σιὰ χαρὰ, ποιοῦ βότανο, ποιά βρύση
τήν ἀγγελία φλόγα ἀπὸ μὲς παίει τὰ σωθικά, τὰ σβήσει;

Γέ ποιάς νυχτιάς ἀδιάβατο, σκοτάδι, ποιοῦ καμίνι
νά ὠώω νὰ ρίξω τὴν καρδιά ἀπὸ βάρους μᾶχει γίνει

Ὡς σέ θάρῳ ἀσάλευτο καὶ γύρω σου κανένα,
μὲ τὰ γλυκὰ χειλάκια σου ἀαντοεινὰ κλεισμένα.

Ἄχ! γιέ μω, ἀπὸ σέ ἀότιζα σὴ χούφτα μω ὡς ἀπυλάμι
νι ἐσύ ἀπὸ μὲ ἀότισες τὸ χάροντα φαερμάμι.

Μιὰν ἀνγρινὴν ἐπίνησες νι ἀκίωμα νὰ γυρίσεις
δὲν τόρεα τὴ φωλιτσα μωσὲ νὰ λησιμονήσεις.

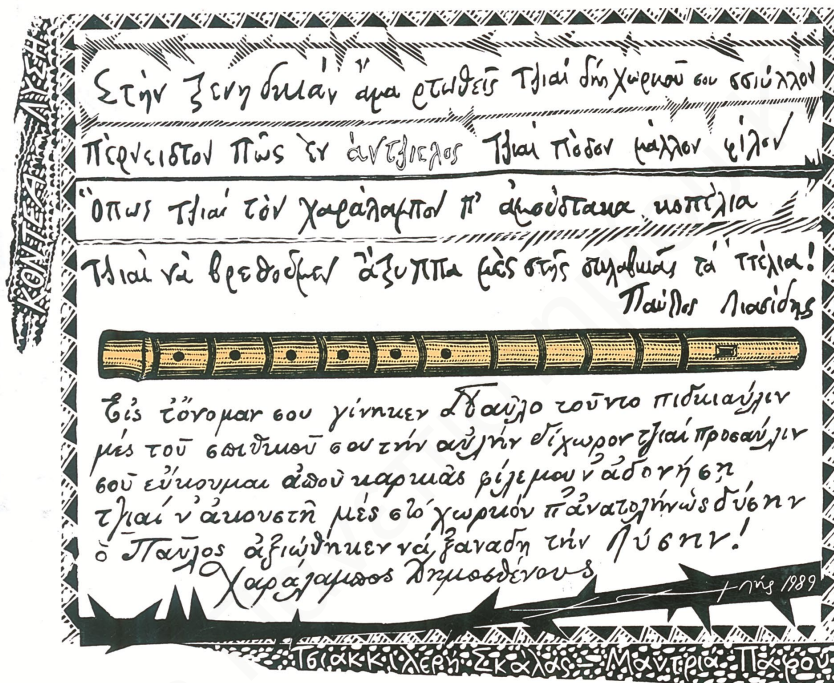
Ὅμως τί χέω, γιόμα μω, ἀπὸ σὲ φράξαν τὴ στρατά
μὲ βόλια καὶ βαρεὰ σπαθιά καὶ τὰ χρυσὰ σὲ νιάτα

Ἐτὴν κρὰ γης τὰ ρίξανε νι ἐμένα μὲς στὸν ὄνο
στὸ αἷμα σου νὰ σπρίξουε τῆς ἀστυίας τὸ θένο.

[18]

Το εξώφυλλο και η σελ. 18 της συλλογής *Επιτάφιος* του Αντώνη Πιλλά (1950), που είναι ένας παράλληλος θρήνος με τους αντίστοιχους λαϊκούς της Παναγίας.

ΠΟΙΗΤΙΚΗ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΧΡΥΣΟΠΟΛΙΤΙΣΣΑ 2005

Το εξώφυλλο του βιβλίου που περιέχει την ποιητική αλληλογραφία Π. Λιασίδη (1901-1985), και Χ. Δημοσθένους (1917), μαζί με άλλα ποιήματα του τελευταίου.

Ο σύγχρονος Κερυνειώτης λαϊκός, κυρίως σατυρικός, ποιητής Χριστάκης Μιλτιάδους (Τάκης Μιρτής, 1935), ο οποίος δημοσιεύει ποιήματά του σε πολλές κυπριακές εφημερίδες, αλλά δεν έχει εκδόσει καμιάν ατομική συλλογή μέχρι σήμερα. (Αρχείο Χριστάκη Μιλτιάδους).

π. νικολάου

τραγούδι
της κουλλούς

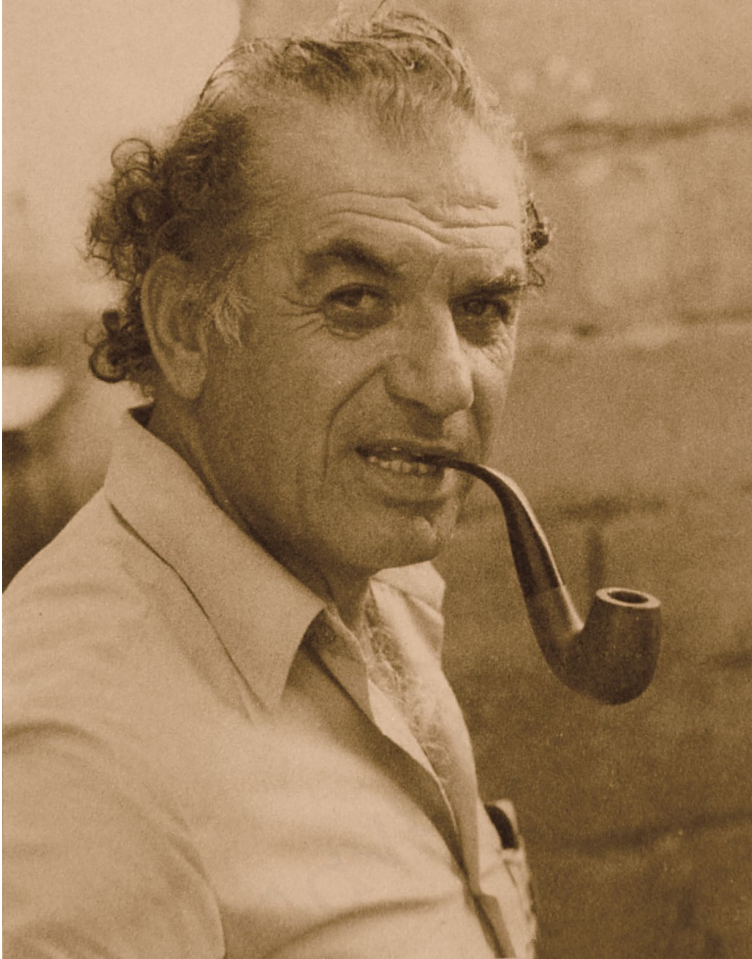
προμετωπίδα στις παράσκος

Το εξώφυλλο του «κωμικού επυλλίου σε οκτώ άσματα» του ποιητή Πολύβιου Νικολάου (1941), σύνθεση που ακολουθεί πιστά την παράδοση των έμμετρων αφηγήσεων περιστατικών με ριμαρισμένους δεκαπεντασυλλαβους που καλύπτουν μερικές δεκάδες σελίδες.

Η Ελένη Παναγή Παπά-Νικόλα, το γένος Χαράλαμπου Χατζησάββα Φανή, από το Κάρμι (6/9/1902-13/8/1979), που ήξερε πλήθος δημοτικά τραγούδια όσο και έμμετρες αφηγήσεις περιστατικών, ειδικά του Μαυρουδή Γεωργίου. (Αρχείο Ρήνας Κατσελλή).

Ο Γιάννης Κλεάνθους (1923), από το Κάρμι, που έδωσε την προσωπική μαρτυρία για τον Μαυρουδή Γεωργίου, του οποίου ο πατέρας, Κλεάτσις, ήταν στενός φίλος με τον ποιητή. (Αρχείο Γιάννη Κλεάνθους).

Μερικά από τα νησάκια στη λίμνη Λομόντ.

Απόψεις νησιών στη λίμνη Λομόντ, (Circa και ο κόλπος Βαλμαχα).

Μαυρουδής Γεωργίου με τη γυναίκα του Αφροδίτη και την κόρη τους Μαρί σε φωτογραφία του 1917. (Αρχείο Έλλης Γεωργιάδου-Μακρή).

Ο Μαυρουδής Γεωργίου στο κέντρο από την αναμνηστική φωτογραφία των γάμων της κόρης του Μαρίς με το Σοφοκλή Γεωργιάδη το 1935. Οι τρεις γυναίκες αριστερά (από κάτω προς τα πάνω), είναι η μικρή του κόρη Έλλη, η Μαρί (με νυφικό) και πίσω της η μητέρα τους Αφροδίτη. (Αρχείο Έλλης Γεωργιάδου-Μακρή).

Η Αφροδίτη Μαυρουδή Γεωργίου (το γένος Γεωργίου Σπύρου) από το Κάρμι, σε συγγενικό της σπίτι στο χωριό Άγιος Γεώργιος, σε ευφρόσυνη οικογενειακή σύναξη με την ευκαιρία της Δευτέρας της Καθαράς το1958. (Αρχείο Έλλης Γεωργιάδου-Μακρή).